

אקטואליה

חודש אדר א' תשע"ד, מאת הרב דוד גרינוולד
מס' 177

קריאה קדושה

היסורים הם על שני דרכים, האחד אם הוא חוטא, יסורים באין עליו להזכירו לעשות תשובה. והשני אינו חוטא וייסורין באין עליו, ייסורין של אהבה הן, כדגרסינן במס' ברכות אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא, אם רואה אדם שיסורין באין עליו. יפשפש במעשיו ויעשה תשובה... פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה... תלה ולא מצא בידוע שייסורין של אהבה הן.

וצריך אדם כשיראה שיסורין באין עליו לעשות תשובה מיד, כי התשובה ומעשים טובים כתרסס הם לפני הפורענות תניא ר' אלעזר אומר ונקמה לא ינקה... מנקה הוא לשבים ואינו מנקה לשאינן שבים. ובזמן שאין אדם עושה רצון הב"ה פורענות מושלים עליו שנא' והשלחתי בכם את חיית השדה.

גרסינן במכילתא לא תעשון אתי אלהי כסף, ואלוהי זהב לא תעשה לכם. ר' עקיבא אומר לא תעשון אתי שלא תנהגון בי כדרך שאחרים מנהגין ביראותיהם, כשהטובה באה עליהם מכבדין את אלהיהם... וכשהפורענות באה עליהם – מקללין את אלהיהם.

אבל אתם אם הבאתי עליכם טובה – תנו הודאה, ואם הבאתי עליכם רעה – תנו הודאה, ושנינו במס' ברכות בפרק כיצד מברכין חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה.

ר' שמעון אומר חביבין יסורין ששלוש מתנות טובות נתנו לישראל ואומות העולם מתאווים להם ולא ניתנו להם אלא ביסורין ואלו הן תורה וארץ ישראל והעולם הבא... אמרת איזו היא דרך ישרה שמביאה את האדם לחיי עולם הבא הוא אומר זה ייסורין שנא' למען ענותך ולמען נסותך – להטיבך באחריתך.

... אמר ר' עקיבא חביבין יסורין... בן שנים עשרה שנה מנשה במולכו וכתוב ויעש הרע בעיני ה' וכתוב גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה.

וכי חזקיה לכל העולם כולו לימד תורה ולבנו לא לימד תורה, אלא מכל טורח שטרח בו ומכל עמל שעמל בו לא החזירו למוטב אלא ייסורין שנא' וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא ה' עליהם את שרי הצבא אשר למלך אשור ויביאו אותו בבלה, וכהצר לו חלה את פני ה' אלוקיו ויכנע מאוד מפני ה' אלקי אבותיו, ויתפלל אל ה' ויעתר לו וישמע תחינתו וישיבהו ירושלים למלכותו וידע מנשה כי ה' הוא האלוקים.

... והגבאין מחזירין בכל יום ונפרעים מן האדם לדעתו ושלא לדעתו. אלו הן היסורין הבאין על האדם בכל יום ויום מעט מעט. והחוטאים חושבים שהוא דרך מקרה, ולפיכך ענשם קשה. והב"ה מוסיף עליהם עונש על עונשם שנא' ואם באלה לא תווסרו לי והלכתם עמי בקרי, והלכתי אף אני עמכם בחמת קרי ויספתי ליסרה אתכם שבע כחטאתיכם ובשביל שהן חושבין שהמכות הבאין עליהם הם על דרך מקרה אינם עושים תשובה ואינם מתפללים לפני הב"ה להסיר את הפורענויות מעליהם... אבל המשכילים יבינו מיד וירגישו שבשביל חטאתם באו עליהם ייסורין להזכירם לעשות תשובה, וידעו כי הייסורין הבאים עליהם שהם להם לרפואה מחולי פשעם. והמכה לצדיק היא על דרך רפואה, ולהטותו מן הדרך הרעה אל הדרך הישרה כעגל שיכניסוהו לחרוש תחילה ומכין אותו בשבט לכוין תלמינו... והדין דין אמת שהב"ה שופט את בריותיו בצדק... הנשמות הן מעשי ידי ולפיכך אני מלמד עליהן זכות, לפי שהיא מן העליונים ואעפ"י שהנשמה והגוף הם מעשה ידיו אפ"י הכי הב"ה חומל על הנפש יותר מפני שהיא גזורה מתחת כסא כבודו ולפיכך מביא ייסורין על גוף האדם בעוה"ז אולי תזכה הנשמה.

מכל המקורות הנ"ל ניתן להסיק שהייסורין שמביא הקב"ה על בני האדם אין מטרתן להכאיב ולהציק ולצער אלא לכוין אותם אל היעד הנכון והטוב לטובתם של בני האדם.

כ"כ מצינו שהדבר הראשון שיש לעשות במצבים אלה הוא תפילה כמו למשל האמהות שעסקו בתפילה ובתחנונים ואמרו במדרש למה נתעקרו האמהות בשביל שהקב"ה מתאוה לתפילתן... ברבקה כתוב לנוכח אשתו ודרשו חז"ל זה עמד בזוית זו ומתפלל זו עומדת בזוית זו ומתפללת... וברחל מצינו רחל מבכה על בניה ובלאה כתוב ועיני לאה רכות ודרשו חז"ל שהיתה בוכה ומתפללת שלא לפול בחלקו של עשו.

וכן משה רבינו ע"ה ידוע בדברי חז"ל כמה עסק כל ימיו בתפילה ותחנונים על עצמו ועל ישראל... ובמדרש רבה דרשו על הכתוב ויחל משה – שלמד אותו הקב"ה איך להתפלל לפניו וירפא אותם... וכן במרים כשנצטרעה כתוב ויצעק משה אל ה' אל נא רפא נא לה. וכן שנגזר עליו שלא יכנס לארץ... אמרו חז"ל במדרש רבה שהתפלל תקט"ו תפילות כמניין ואתחנן. וכן חנה כאשר ה' סגר רחמה ותתפלל אל ה' ובכה תבכה... ודרשו חז"ל במדרש שוח"ט מכאן שכל המרבה בתפילה הוא נענה. וכן אמרו במס' יומא: צדיקים כל זמן שמרבים בתפילה תפילתן נשמעת. וכן כשבנה שלמה את ביהמ"ק כתוב במלכים שהתפלל באריכות וכן חזקיה המלך בחוליו התפלל. ואח"כ באו אנשי כנסת הגדולה וסדרו לנו כל התפילות שיתפלל כל אדם להי"ת שחרית מוסף מנחה וערבית, וכן סדרו לנו הרבה תפילות בפרטיות על כל דבר ודבר כגון הנכנס להקזי דם יאמר יהי רצון מלפניך שיהיה עסק זה לי לרפואה... ובספרי החסידות מזהירים שיתפלל האדם על כל דבר שיחסר לו הן דבר גדול והן דבר קטן טוב ה' לכל לכל הדברים הן לרפואה והן לפרנסה וכיוצא. כשמאמין כך בודאי יהיה עיקר השתדלותו אחר הקב"ה... וזה טוב ומועיל לכל דבר שבעולם.

והתפילה היא עצה כללית ושורש לכל העצות המובאים בספרים הקדושים שקשה מאוד לקימן, ועל כולם עיקר העצה היא רק תפילה.

ובכן, לאור כל זאת, ולנוכח המצב בקהילתנו, הן גם חולה אחד מבוגר – זה יותר מדי, וכשישנם חולים רבים צעירים הרי בודאי זה הרבה יותר מדי, ואם נשב ונחריש הרי נחשב לאכזריים כאמור לעיל. אין לנו אלא לקרוא לאבינו שבשמיים שיחוס וירחם עלינו, ונשפר את מעשינו כדי שיאזין לבקשותינו, וע"כ נשתדל להשתפר בתפילתנו ולהקפיד להתפלל רק מה שכתוב בסידור מבלי "לתקן" את הדברים, לומר את מה שצריך לומר בקצב שבו ניתן לומר את המלים בשלמות ולכוון את דברנו כהלכה, ומאלה המפריעים בתפילה בעצמם או בצאצאיהם נבקש להתחשב במעוניינים להתפלל – אלה שהמצב כואב להם ודאגתם נתונה לקהילתנו הקדושה. ואלה הבאים בסוף התפילה אחת לשבוע כדי לסמן נוכחות או לפגוש בחברים, ואלה שאינם פוקדים את ביהכ"ס אף לא אחת לשבוע אנו פונים אליכם בתחינה ותחנונים אל תשאירו את כל המעמסה הכבדה על כתפינו שאנו נא עמנו באחריות לגורלינו.

ואם יודעים אתם על שיפורים נוספים שאפשר לעשות בקהילתנו למען יברואו כולם במהרה כמו למשל צניעות וכד' אל נא תמנעו מלפעול כדי לתקן. וה' הטוב יראה משמים וירחם ויזכו כולם לבריאות טובה.